

FORMA I SADRŽAJ TUŽBE U PARNIČNOM POSTUPKU

Tina Matić, mag. iur.

EFFECTUS poduzetnički studiji – visoko učilište

tmatic@effectus.com.hr

SAŽETAK: U radu autor daje prikaz obveznih i fakultativnih dijelova tužbe kao podneska kojim se inicira parnični postupak. Prikazuje se opća regulacija Zakona o parničnom postupku u odnosu na tužbu i podneske kao i u odnosu na relevantnu regulativu EU-a koja je preuzeta u hrvatski pravni sustav. Autor postavlja i predstavlja cjelokupnu strukturu tužbe kao podneska te predstavlja pravno značenje svakog od strukturnog dijela tužbe. Vodeći računa o potrebi standardizacije te olakšanog provođenja digitalizacije parničnog postupka – *de lege ferenda* – autor smatra da bi bilo poželjno utvrditi preporuku obrasca tužbe.

Ključne riječi: *tužba, parnični postupak, tužbeni zahtjev, parnične stranke, obvezni dijelovi tužbe, fakultativni dijelovi tužbe*

JEL: K40, K41, K49

1. UVOD

1.1. Parnični postupak pokreće se tužbom.¹ Tužbom kao parničnom radnjom se inicira odnosno zahtijeva vođenje određene parnice i ostvarenje određenog pravnog učinka. Tužbu kao institut parničnog postupka regulira u Republici Hrvatskoj² Zakon o parničnom postupku³. Tužba je parnična radnja u kojoj tužitelj ističe zahtjev za pružanje

¹ Članak 185. Zakona o parničnom postupku, dalje se koristi skraćenica ZPP

² Za sumarni pregled inicijacije parničnog postupka au većini članica EU-a vidjeti kod Taylor, Tim i Cooper, Nigel: *European Litigation Handbook*, London, Sweet & Maxwell, 1995 – poglavlje – *The Forms of Originating Proces for Civil Litiagation* (str. 33-46).

³ Dalje samo “ZPP”, pročišćeni tekst Zakona o parničnom postupku obuhvaća:

1. Zakon o parničnom postupku, objavljen u SL SFRJ, br. 4/77 i 36/77(ispr.) te njegove izmjene i dopune objavljene u SL SFRJ, br. 6/80, 36/80, 43/82, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90 i 35/91.
2. Zakon o preuzimanju Zakona o parničnom postupku, objavljen u NN, br. 53/91 (stupio na snagu 8. listopada 1991.)

pravne zaštite određenog sadržaja koju tužitelj traži od suda u odnosu na tuženika, za kojega tvrdi da se prema njemu nalazi u određenoj građanskopravnoj obvezi koju dobrovoljno nije ispunio ili u odnosu za kojeg tvrdi da je u svoju korist ovlašten tražiti utvrđenje sadržaja nekog pravnog odnosa ili proizvođenje određene promjene u pravnim odnosima.⁴ Tužba je parnična radnja, a ne građanskopravni posao te se stoga i njezina dopustivost ravna prema pravilima parničnog postupka.⁵ Tužbu bismo stoga mogli definirati u materijalnom smislu kao inicijalnu procesnu radnju koja je ostvarenje principa *nemo iudex sine actore*, a u formalnom kao podnesak koji sadrži tužbenu parničnu radnju odnosno tužbeni zahtjev za pružanjem određene pravne zaštite.

1.2. Oblik ili forma je vanjska, vidljiva manifestacija određenog sadržaja. Svaki pravni posao ili radnja s pravnim učinkom, pa tako i isprava (o tom poslu) moraju imati određeni pojavni oblik. Pravna doktrina dijeli pravne poslove, a time i radnje i ugovore na formalne i neformalne⁶. Načelno su ugovori u građanskom i trgovačkom pravu neformalni.⁷ No, u određenim slučajevima, bilo voljom stanaka bilo voljom zakonodavca,

3. Zakon o izmjenama Zakona o parničnom postupku, objavljen u NN, br. 91/92 (stupio na snagu 8. siječnja 1993.)

4. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, objavljen u NN, br. 112/99 (stupio na snagu 6. studenoga 1999.)

5. Članak 50. Zakona o arbitraži, objavljen u NN, br. 88/01 (stupio na snagu 19. listopada 2001.)

6. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, objavljen u NN, br. 117/03 (stupio na snagu 1. prosinca 2003.)

7. Članak 129. Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona, objavljen u NN, br. 88/05 (stupio na snagu 28. srpnja 2005.)

8. Odluku USRH, br. U-I-1569/04 i dr., objavljena u NN, br. 2/07 i 96/08.

9. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, objavljen u NN, br. 84/08 (stupio na snagu 1. listopada 2008., osim odredbe čl. 49. koja stupa na snagu na dan prijama Republike Hrvatske u Europsku uniju)

10. Ispravak Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, objavljen u NN, br. 123/08.

11. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, objavljen u NN, br. 57/11 (stupio na snagu 2. lipnja 2011., osim odredbi čl. 14., čl. 29. u dijelu koji se odnosi na Europski sud i čl. 49. koje stupaju na snagu na dan prijama Republike Hrvatske u Europsku uniju)

12. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, objavljen u NN, br. 25/13 (stupio na snagu 1. travnja 2013.).

14. Odluku USRH, br. U-I-885/13, objavljena u NN, br. 89/14.

16. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, objavljen u NN, br. 70/19 (stupio na snagu 1. rujna 2019.).

⁴ Triva, Siniša i Dika, Mihajlo: Građansko parnično procesno pravo, VII izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Narodne novine, Zagreb, 2004, str. 394.

⁵ Tako Garašić, Jasna: Izlaganje – Tužba, dostupno na https://www.pravo.unizg.hr/_download/repository/Tuzba.pdf, pristup 15.6.2022.

⁶ Vidjeti detaljno u Vedriš, Martin i Klarić, Petar: Građansko pravo, Narodne novine, 2003., str. 125.

⁷ Zakon o obveznim odnosima 2005. (NN 35/05, 41/08, 125/11) u čl. 286. st. 1. tako kaže da se ugovor može sklopiti u bilo kojem obliku, osim ako je zakonom drugačije određeno.

ugovori moraju biti sklopljeni u posebnoj formi. Međutim, u procesnom pravu sve radnje, i to izričitom voljom zakonodavca, moraju biti poduzete strogo formalno, dakle u pisanom obliku i sa točno propisanim minimalnim sadržajem. Isto to važi i za tužbu. Tako čl. 106. Zakona o parničnom postupku izričito navodi da se tužba (kao i odgovor na tužbu, pravni lijekovi i druge izjave, prijedlozi i saopćenja koja se daju izvan rasprave) podnose isključivo pismeno. Znači da je za tužbu zakonom propisan pisani oblik obavezan. Iz članka 106. st. 1. Zakona o parničnom postupku koji u zagradama ima riječ (podnesci) treba zaključiti da se sve navedene radnje koje se poduzimaju u pisanom obliku smatraju podnescima. Stoga je u definiranju tužbe iz procesnog stajališta nužno primijetiti kako je tužba pisani podnesak, time da pisani podnesak predstavlja *genus proximum definicije tužbe, a differentia specifica* bila bi činjenica da se tim podneskom kao procesnom radnjom inicira odnosno pokreće vođenje postupka radi zaštite ili ostvarenja određenih subjektivnih prava tužitelja.

Tužba se u podnosi u pisanom obliku, i to tradicionalnom pisanom obliku ispisana na papir ili u elektroničkom obliku sukladno čl. 106.a ZPP-a.⁸ U oba načina tužba mora sadržavati iste elemente. U određenim slučajevima tj. ukoliko su podnositelji podneska, pa time i tužbe, državna tijela, državno odvjetništvo, odvjetnici, javni bilježnici, sudski vještaci, sudski procjenitelji, sudski tumači, stečajni upravitelji, povjerenici te pravne osobe⁹ tada tužba mora biti podnesena (sudu) u elektroničkom obliku.

⁸ *Podnesci u elektroničkom obliku*

“Članak 106.a

Podnesak se može podnijeti u elektroničkom obliku putem informacijskog sustava.

Podnesak u elektroničkom obliku mora biti potpisan kvalificiranim elektroničkim potpisom u skladu s posebnim propisima. Podnesak u elektroničkom obliku potpisan kvalificiranim elektroničkim potpisom smatrat će se vlastoručno potpisanim.

Dan kada je informacijski sustav podnositelju potvrdio primitak podneska smatra se danom predaje podneska sudu kojemu je upućen.

Ako podnesak podnesen u elektroničkom obliku nije prikladan za obradu na sudu, sud će o tome elektroničkim putem obavijestiti podnositelja i naložiti mu da podnesak ispravi u skladu s uputom.

Iznimno od stavka 1. ovoga članka, državna tijela, državno odvjetništvo, odvjetnici, javni bilježnici, sudski vještaci, sudski procjenitelji, sudski tumači, stečajni upravitelji, povjerenici te pravne osobe uvijek su dužni podneske podnositi u elektroničkom obliku.

Ako osoba iz stavka 5. ovoga članka podnesak ne podnese u elektroničkom obliku, sud će podnositelju naložiti da u roku od osam dana podnesak dostavi u elektroničkom obliku. Ako podnositelj ne dostavi podnesak u elektroničkom obliku u određenom roku, smatrat će se da je podnesak povučen.

Ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa uspostavlja informacijski sustav.

Pretpostavke za podnošenje podnesaka i dostavu u elektroničkom obliku, oblike zapisa podnesaka u elektroničkom obliku te organizaciju i djelovanje informacijskog sustava uređuju se pravilnikom koji donosi ministar nadležan za poslove pravosuđa.”

⁹ Čl. 106a st. 5. i 6. ZPP-a.

Interesantna je još jedna razlika u regulaciji pisanosti isprave. Ovdje je propisan način shvaćanja pisanosti isprave ZPP-a, no međutim Uredba (EZ) br. 861/2007 o uvođenju europskog postupka za sporove male vrijednosti¹⁰ koja je implementirana u hrvatski ZPP u čl. 507.o do 507.ž ZPP-a u članku 507.o st. 1. određuje da se tužbe prema toj Uredbi mogu podnijeti kao podnesci (dakle u tradicionalnom pisanom obliku ispisom na papiru), elektroničkim putem (dakle jednako kao i čl. 106a ZPP-a) ali i telefaksom¹¹. Činjenica je da čl. 106. i čl. 106a ZPP-a ne spominju telefaks kao poseban oblik ili formu te način dostave. Očito je da je Europski zakonodavac proširio shvaćanje pisanosti forme i na telefaks, a s obzirom da je takvo stajalište prevladalo i u teoriji i praksi građanskog materijalnog prava.¹²

2. MINIMALNI – OBVEZNI SADRŽAJ TUŽBE

U članku 186. Zakona o parničnom postupku¹³ točno se definira minimalni sadržaj tužbe. Tako tužba treba sadržavati najmanje:

1. određen zahtjev u pogledu glavne stvari i sporednih traženja,
2. činjenice na kojima tužitelj temelji zahtjev,
3. dokaze kojima se utvrđuju te činjenice¹⁴,

4. tužitelj je dužan u tužbi naznačiti vrijednost predmeta spora (kad stvarna nadležnost, sastav suda, vrsta postupka, pravo na izjavljivanje revizije, ovlaštenje na zastupanje ili pravo na naknadu troškova postupka ovisi o vrijednosti predmeta spora, a predmet tužbenog zahtjeva nije novčana svota)¹⁵

5. druge podatke koje mora imati svaki podnesak (članak 106.)¹⁶.

¹⁰ Vidjeti kasnije poglavlje 4.2. ovog rada.

¹¹ Članak 4. Uredbe.

¹² Vidjeti kod Matić, Tin: Osnove prava elektroničke trgovine, MEP Consult, Zagreb, 2008., str. 11.-13.

¹³ Članak 186.

Tužba treba sadržavati određen zahtjev u pogledu glavne stvari i sporednih traženja, činjenice na kojima tužitelj temelji zahtjev, dokaze kojima se utvrđuju te činjenice, a i druge podatke koje mora imati svaki podnesak (članak 106.).

Kad stvarna nadležnost, sastav suda, vrsta postupka, ovlaštenje na zastupanje ili pravo na naknadu troškova postupka ovisi o vrijednosti predmeta spora, a predmet tužbenog zahtjeva nije novčana svota, tužitelj je dužan u tužbi naznačiti vrijednost predmeta spora.

Sud će po tužbi postupiti i kad tužitelj nije naveo pravnu osnovu tužbenog zahtjeva, a ako je tužitelj pravnu osnovu naveo, sud nije za nju vezan.

¹⁴ Točke 1-3, prema čl. 186. st. 1. ZPP-a

¹⁵ Prema čl. 186. st. 2. ZPP-a

¹⁶ Prema čl. 186. st. 1. ZPP-a

Prema prethodnoj točki pod 5. ti drugi podaci koje mora najmanje sadržavati tužba (kao i svaki drugi podnesak) prema čl. 106¹⁷. st. 1. ZPP-a jesu:

1. oznaka suda,
2. ime, prebivalište, odnosno boravište stranaka, njihovih zakonskih zastupnika i punomoćnika, ako ih imaju, osobni identifikacijski broj stranke koja podnosi podnesak,
3. predmet spora,
4. sadržaj izjave,
5. potpis podnositelja podneska (tužbe), koji se prema čl. 106. st. 3. mora nalaziti na kraju podneska odnosno tužbe.

Ako se gornji navodi sublimiraju tužba bi morala sadržavati određenje subjekata parničnog postupka, predmeta i sadržaja parnice, predmeta raspravljanja i odlučivanja. Isto tako mora sadržavati tko i od koga odnosno protiv koga se na osnovi kojih činjenica i prava šta traži, i čime se tvrdnje tužitelja dokazuju time da regulacija čl. 186. zapravo određuje po čemu se tužba razlikuje od svakog drugog podneska.

Članak 106. st. 2. ZPP-a jasno također kaže da podnesak, pa time i tužba mora biti razumljiva. Nerazumljiva bi tako nesumnjivo bila tužba koja nije podnesena na službenom jeziku ili pismu koje je u upotrebi u sudu.¹⁸ Iako ZPP ne objašnjava značenje ovog termina, nerazumljiv podnesak ima jednaki tretman kao i podnesak koji ne sadrži sve što je potrebno da bi se po njemu moglo postupati. U tom slučaju sud će podnositelju naložiti da podnesak odnosno tužbu ispravi odnosno dopuni u skladu s danom uputom i u tu svrhu mu vrati podnesak radi ispravka ili dopune. Iz navedenog proizlazi da bi sud mogao tražiti od podnositelja i da razjasni podnesak. Smatrati će se da je podnesak povučen ako ne bude vraćen sudu u određenom roku i ispravljen (i razjašnjen) u skladu s dobivenom

¹⁷ *Podnesci*

Članak 106.

Tužba, odgovor na tužbu, pravni lijekovi i druge izjave, prijedlozi i saopćenja koji se daju izvan rasprave podnose se u pisanom obliku (podnesci).

Podnesci moraju biti razumljivi i moraju sadržati sve ono što je potrebno da bi se u vezi s njima moglo postupiti. Oni osobito trebaju sadržavati: oznaku suda, ime, prebivalište odnosno boravište stranaka, njihovih zakonskih zastupnika i punomoćnika, ako ih imaju, osobni identifikacijski broj stranke koja podnosi podnesak, predmet spora, sadržaj izjave i potpis podnositelja.

Stranka, odnosno njezin zastupnik potpisuju podnesak na njegovu kraju.

Ako izjava sadrži kakav zahtjev, stranka treba da u podnesku navede činjenice na kojima temelji zahtjev i dokaze kad je to potrebno.

Izjava koja se daje podneskom može se, umjesto podneskom, dati usmeno na zapisnik kod parničnog suda.

¹⁸ Prema čl. 6. ZPP-a parnični postupak vodi se na hrvatskom jeziku i uz uporabu latiničkog pisma ako za uporabu u pojedinim sudovima nije zakonom uveden koji drugi jezik ili koje drugo pismo.

uputom, a ako bude vraćen bez ispravka odnosno dopune (i razjašnjenja), odbacit će se. Kad stranka ne vrati podnesak u određenom roku, sud će rješenjem utvrditi da se podnesak smatra povučenim, a neće ga odbaciti.¹⁹

3. FAKULTATIVNI SADRŽAJ TUŽBE

- 3.1.** Najvažniji fakultativni sastojak tužbe jest pravna osnova tužbe. Naime, u čl. 186. st. 3. ZPP-a stoji da će sud će po tužbi postupiti i kad tužitelj nije naveo pravnu osnovu tužbenog zahtjeva, a ako je tužitelj pravnu osnovu naveo, sud nije za nju vezan. Iz dikcije ovog stavka moglo bi se zaključiti da je formalno nepotrebno ali da je stvarno potrebno navesti pravnu osnovu. Naime, definiranjem pravne osnove usmjerava se i tok rasprave i određuje koji će se dokazi kao relevantni provoditi. Stoga definiranje pravne osnove iako nije obvezno, u bitnome determinira stvarni sadržaj tužbe i tok parničnog postupka po toj tužbi. Dakle, pravna kvalifikacija spornog pravnog odnosa i pravna pravila koja opravdavaju traženje da sud donese odluku određenog sadržaja – predstavljaju samo fakultativni element tužbe. Sud nije vezan za shvaćanje izraženo u tim tvrdnjama. Naime, prema načelu *iura novit curia* sud je dužan sam utvrditi pravnu kvalifikaciju spornog odnosa i pravna pravila na temelju kojih treba prosuditi osnovanost tužbenog zahtjeva. Kod toga je vezan na tužbeni zahtjev i u pravilu na činjenične navode stranaka.²⁰ Iz navedenog zapravo proizlazi da je sud ovlašten odbiti tužbeni zahtjev kao neosnovan tek kada nađe da nijedan materijalnopравни propis ne omogućuje njegovo usvajanje.²¹
- 3.2.** Fakultativni sadržaj tužbe jest i obrazloženje nadležnosti suda kojem se tužba podnosi. Naime ovo posebno u slučaju postojanja elektivne nadležnosti ovisne o nekim okolnostima (npr. čl. 52. ZPP-a kod nadležnosti za sporove za naknadu štete) ili što je češće kod prorogacije nadležnosti sukladno čl. 70. ZPP-a.

4. REDOSLIJED I SADRŽAJ SASTAVNIH DIJELOVA TUŽBE

¹⁹ Tako VS Rev-125/89 od 6.6.1989. – PSP 45/107 – cit. prema prema Grbin, Ivo: Zakon o parničnom postupku sa sudskom praksom, bilješkama, napomenama, priložima i abecednim kazalom, 5. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Organizator, Zagreb, 2010., str. 123.

²⁰ Prema Triva, Siniša i Dika, Mihajlo: Građansko parnično procesno pravo, VII izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Narodne novine, Zagreb, 2004, str. 412.

²¹ Ibid. Triva Siniša i dr., str. 414.

4.1. Općenito

Navedeni članci 186. i 106. ZPP-a ne određuju redosljed sastojaka tužbe. Jedino što se sa sigurnošću može odrediti, a to je da potpis podnositelja tužbe mora biti posljednji. Sukladno tome, formalno gledano zakonit bi bio svaki redosljed osnovnih obveznih elemenata tužbe, no njihovo strukturiranje bez ikakvog reda zasigurno ne bi doprinijelo brzini i jednostavnosti postupka jer bi se sud morao često puta iscrpljivati u pronalaženju osnovnih obveznih dijelova tužbe u primljenom podnesku. Za razliku od regulacije tužbe ZPP je u čl. 338. točno propisao sadržaj presude kao i redosljed sastavnih dijelova presude.²² Vjerojatno bi bolje bilo da je slično postupljeno i sa regulacijom tužbe čime bi se zasigurno ubrzao i pojednostavio postupak, no zasigurno bi u tom slučaju stranke morale angažirati stručnog punomoćnika. Na ovaj način, relativno fleksibilnom regulacijom pokušalo se pomiriti oba interesa, interes stranke da može uz manje stručne pomoći podnijeti tužbu te interes što bržeg i jednostavnijeg postupanja sudova.

4.2. Formalno praktični redosljed sastavnih dijelova i sadržaj tužbe

U pravnoj praksi pravosuđa razvijen je sustav pisanja tužbe i njezinog sastava koji je vrlo standardiziran i gotovo zapravo praktično funkcionira kao da su pravila o sastavljanju i redosljedu sastavnih dijelova tužbe obvezna. Međutim ne postoji neki propisani obrazac na kojem se tužba mora podnijeti. Za razliku od ovakvog postupka Uredba (EZ) br. 861/2007 o uvođenju europskog postupka za sporove male vrijednosti osim što stvara pojednostavljeni i ubrzani pisani postupak za postupanje sa slučajevima

²² Članak 338.

Pisano izrađena presuda mora imati uvod, izreku i obrazloženje.

Uvod presude sadrži: naznaku da se presuda izriče u ime Republike Hrvatske, naziv, osobni identifikacijski broj suda, ime i prezime suca pojedinca, odnosno predsjednika vijeća, suca izvjestitelja i članova vijeća, ime i prezime ili naziv te prebivalište ili boravište, odnosno sjedište stranaka, njihovih zastupnika i punomoćnika, kratku oznaku predmeta spora, dan zaključenja glavne rasprave, naznaku stranaka, njihovih zastupnika i punomoćnika koji su toj raspravi prisustvovali te dan kad je presuda donesena.

Izreka presude sadrži odluku suda o prihvaćanju ili odbijanju pojedinih zahtjeva koji se tiču glavne stvari i sporednih traženja te odluku o postojanju ili nepostojanju potraživanja istaknutog radi prebijanja (članak 333.).

U obrazloženju sud će izložiti zahtjeve stranaka, činjenice koje su iznijele i dokaze koje su predložile, koje je od tih činjenica utvrđivao, zašto i kako ih je utvrdio, a ako ih je utvrdio dokazivanjem, koje je dokaze izvodio i zašto te kako ih je ocijenio; sud će posebno navesti koje je odredbe materijalnog prava primijenio odlučujući o zahtjevima stranaka, a izjasnit će se, ako je to potrebno, i o stavovima stranaka o pravnoj osnovi spora te o njihovim prijedlozima i prigovorima o kojima nije dao svoje razloge u odlukama koje je već donio tijekom postupka.

U obrazloženju presude zbog ogluhe, presude zbog izostanka, presude na temelju priznanja ili presude na temelju odricanja iznijet će se samo razlozi koji opravdavaju donošenje takvih presuda.

vima prekograničnih sporova male vrijednosti u svojem članku 4.1. navodi da tužitelj pokreće europski postupak za sporove male vrijednosti **ispunjavanjem standardnog obrasca A tužbenog zahtjeva kako je navedeno u Prilogu I.**, ulaganjem neposredno kod nadležnog suda, poštom ili drugim komunikacijskim sredstvima kao što su telefaks ili elektronska pošta, koji su prihvatljivi državi članici u kojoj se postupak pokreće. Obrazac zahtjeva uključuje opis dokaza koji dokazuju zahtjev i priložene su, ako je potrebno, odgovarajuće dokazne isprave.²³ Dakle, ovom Uredbom²⁴, a za razliku od opće regulacije hrvatskog ZPP-a uveden je u hrvatski pravni sustav parničnog prava i obvezni obrazac na kojem se ova vrsta tužbe podnosi, a za razliku od opće regulacije iz ZPP-a koji takav obrazac ne poznaje. Korištenje obrazca tužbe inače poznato je i u drugim jurisdikcijama. No, potrebno je naglasiti da je moguće postojanje obligatornih obrazaca kao što je ovdje prikazani slučaj ili obrazca koji zapravo pomažu tužitelju u pisanju tužbe vodeći ga kroz svoj sadržaj. Primjerice tako u Ujedinjenom Kraljevstvu postoje društva koja se bave prodajom preporučljivih obrazaca tužbi, a kako bi na tja način tužiteljima osigurali jeftinu i relativno pouzdanu pravnu pomoć u sastavljanju tužbi.²⁵ Vezno uz navedeno treba reći da hrvatski ZPP ne zabranjuje korištenje tiskanica ili obrazac tužbi ili drugih podnesaka, ali ih nikada ne čini obvezujućim. Stoga niti u hrvatskom pravnom sustavu nema obveze na korištenje obrasca osim kod prikazanog slučaja propisanog Europskom Uredbom, ali isto tako nema nikakve prepreke da se sačine obrasci tužbi te da se isti pod nekim uvjetima ustupaju pojedinim korisnicima za korištenje prilikom podnošenja tužbi. Mogući razlog

²³ Uredba (EZ) br. 861/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o uvođenju europskog postupka za sporove male vrijednosti, 9/Sv. 10 HR Službeni list Europske unije 100, koja je izmijenjena UREDBOM (EU) 2015/2421 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 16. prosinca 2015. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 861/2007 o uvođenju europskog postupka za sporove male vrijednosti i Uredbe (EZ) br. 1896/2006 o uvođenju postupka za europski platni nalog, Službeni list Europske unije L 341/1 od 24.12.2015. i kasnije DELEGIRANOM UREDBOM KOMISIJE (EU) 2017/1259 od 19. lipnja 2017. o zamjeni priloga I., II., III. i IV. Uredbi (EZ) br. 861/2007 Europskog parlamenta i Vijeća o uvođenju europskog postupka za sporove male vrijednosti – 13.7.2017 HR Službeni list Europske unije L 182/1.

²⁴ Obrasci se koriste samo kod europskih postupaka za sporove male vrijednosti, a detaljnije o tome vidjeti informativni priručnik pod nazivom "Sporovi male vrijednosti – Republika Hrvatska". – https://e-justice.europa.eu/content_how_to_proceed-34-hr-hr.do?member=1, pristup 15.6.2022.

²⁵ Npr. tako Thomson Reuters – Practical Law nudi preporučljive obrasce tužbi (zapravo na komercijalnoj osnovi):

The form on which a court claim is issued.

In civil litigation, there are various prescribed forms of claim form, including:

- Form N1 (for claims issued under Civil Procedure Rule (CPR) Part 7).
- Form N208 (for claims issued under CPR Part 8).
- Form N211 (for claims under CPR Part 20).

In addition, different forms are used for claims issued in the Financial List, in the Commercial Court and in relation to admiralty claims. – [k.practicallaw.thomsonreuters.com/2-107-5908?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true](https://www.practicallaw.thomsonreuters.com/2-107-5908?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true), pristup 15.6.2022.

zbog čega se nije razvila privatnopravna praksa izrade i prodaje obrazaca tužbi jest u činjenici da takva isprava sukladno čl 18. st. 2.²⁶ Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima²⁷ ne bi bila zaštićena autorskim pravom ili bi to bilo u svakom slučaju vrlo dvojbeno te bi je zapravo bilo moguće umnožavati ih i koristiti bez plaćanja naknade za korištenje. Rezimirajući treba reći da su u Republici Hrvatskoj sporovi male vrijednosti uređeni odredbama članaka 457. – 467.a Zakona o parničnom postupku, dok je europski postupak za sporove male vrijednosti prema Uredbi (EZ) br. 861/2007. Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o uvođenju europskog postupka za sporove male vrijednosti (u daljnjem tekstu: Uredba br. 861/2007) uređen odredbama članaka 507.o – 507.ž ZPP-a te da na taj način potencijalno postoji konkurencija regulacije za sporove male vrijednosti ovisno o tome kakav postupak želi tužitelj voditi, prema općoj regulaciji ZPP-a ili prema EU Uredbi 861/2007i ZPP-u.

4.3. Područje primjene postupka, prag

Sporovi male vrijednosti pred općinskim sudovima jesu sporovi u kojima se tužbeni zahtjev odnosi na potraživanje u novcu koje ne prelazi svotu od 10.000,00 kuna.

U postupku pred trgovačkim sudovima sporovi male vrijednosti jesu sporovi u kojima se tužbeni zahtjev odnosi na potraživanje u novcu koje ne prelazi svotu od 50.000,00 kuna.

Sporovima male vrijednosti smatraju se i sporovi u kojima se tužbeni zahtjev ne odnosi na potraživanje u novcu, a tužitelj je u tužbi naveo da pristaje da umjesto udovoljenja

²⁶ *Nezaštićene tvorevine*

Članak 18.

- (1) Predmetom autorskog prava su izražaji, a ne ideje, postupci, metode rada ili matematički koncepti kao takvi.
- (2) Nisu autorska djela:
 1. otkrića
 2. ideje i načela na kojima se zasniva bilo koji element računalnog programa, uključujući i one na kojima se zasnivaju njegova sučelja
 3. dnevne novosti i druge vijesti koje imaju karakter običnih medijskih informacija.
- (3) Službeni tekstovi iz područja zakonodavstva, uprave i sudstva, kao što su zakoni, uredbe, odluke, izvješća, zapisnici, sudske odluke i slično, službeni programi, kao što su školski i akademski programi, programi rada i slično, prostorni planovi, kao što su plan prostornog razvoja, urbanistički plan i slično, konzervatorske podloge, kao i njihove zbirke, zaštićeni su kao autorska djela od trenutka stvaranja, ako su originalne intelektualne tvorevine koje imaju individualan karakter. U trenutku kad budu predani u bilo kakav službeni postupak ili budu predani službenoj osobi radi informiranja javnosti ili javnog korištenja ili kad budu objavljeni radi službenog informiranja javnosti, prestaju biti zaštićeni autorskim pravom.

²⁷ Narodne novine 111/21

određenom zahtjevu primi određeni novčani iznos koji ne prelazi svotu od 10.000,00 kn (općinski sudovi), odnosno 50.000,00 kn (trgovački sudovi).

Sporovima male vrijednosti smatraju se i sporovi u kojima predmet tužbenog zahtjeva nije novčana svota, već predaja pokretne stvari čija vrijednost, koju je tužitelj u tužbi naveo, ne prelazi svotu od 10.000,00 kn (općinski sudovi), odnosno 50.000,00 kn (trgovački sudovi).

S druge strane, kod europskih postupaka u sporovima male vrijednosti, prema bivšem uređenju Uredbe br. 861/2007 primjenjuje se ako vrijednost zahtjeva ne prelazi 2 000 eura odnosno sada 5.000,00 EURA prema Uredbi br. 2015/2421²⁸ uzevši vrijeme kada je obrazac tužbenog zahtjeva zaprimljen od strane nadležnog suda, isključujući sve kamate, troškove i naknade.

4.4. Prijava postupka

Sporovi male vrijednosti vode se pred općinskim ili trgovačkim sudovima prema pravilima o stvarnoj nadležnosti koja su propisana člancima 34. i 34.b ZPP-a. Sporovi male vrijednosti pokreću se podnošenjem tužbe nadležnom sudu, odnosno podnošenjem prijedloga za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave javnom bilježniku kada je protiv rješenja o ovrsi podnesen je pravodoban i dopušten prigovor ili mandatnom tužbom za izdavanje platnog naloga.²⁹

4.5. Obrasci

Obrasci, drugi zahtjevi ili izjave podnose se u obliku podnesaka, telefaksom ili elektroničkim putem, a koriste se samo kod europskih postupaka za sporove male vrijednosti prema Uredbi br. 861/2007, a kako je već ranije objašnjeno.

Osim toga, ne postoje drugi unaprijed pripremljeni obrasci za pokretanje postupaka u sporovima male vrijednosti.

5. REDOSLIJED SASTAVNIH DIJELOVA TUŽBE

Redoslijedom dakle, sastavni elementi tužbe u njezinom sastavljanju u redovnoj pravosudnoj praksi su sljedeći:

²⁸ Čl. 2. Uredbe

²⁹ Ova dva postupka izuze redovne tužbe nisu predmet ovog rada.

5.1. Oznaka suda

Oznaka suda. Ovdje se zapravo radi o nazivu, sjedištu i adresi suda kojem se tužba podnosi.

5.2. Identifikacija parničnih stranaka

Ime, prebivalište, odnosno boravište stranaka, njihovih zakonskih zastupnika i punomoćnika, ako ih imaju, osobni identifikacijski broj stranke koja podnosi podnesak ali i protivne stranke.

Ovi elementi dijele se u dva osnovna:

- a/ najprije se naznačuje osoba tužitelj, njezino ime i prezime, osobni identifikacijski broj, prebivalište odnosno boravište, ako tužitelj ima zakonskog zastupnika (npr. ako je maloljetan) treba navesti i ime i prezime, osobni identifikacijski broj te prebivalište odnosno boravište zakonskog zastupnika, a ako tužitelj ili njegov zakonski zastupnik ima punomoćnika, tada treba navesti i njegovo njezino ime i prezime, osobni identifikacijski broj, prebivalište odnosno boravište odnosno poslovnu adresu (ako je odvjetnik). Ovim se identificira osoba koja pokreće postupak pred sudom, odnosno osoba koja traži ostvarenje svojih subjektivnih prava pred sudom.
- b/ naznačuje se osoba tuženika, njezino ime i prezime, osobni identifikacijski broj, prebivalište odnosno boravište, ako tuženik ima zakonskog zastupnika (npr. ako je maloljetan) treba navesti i ime i prezime, osobni identifikacijski broj te prebivalište odnosno boravište zakonskog zastupnika. Ovim se definira ili određuje osoba prema kojoj ili protiv koje tužitelj želi ostvariti svoja subjektivna prava koja drži da mu pripadaju ili su mu povrijeđena.

5.3. Naziv podneska

Iako ZPP izričito ne traži – redovno se svakom podnesku daje određeni naziv, tako se podnesak kojim se postavlja tužbeni zahtjev naziva tužba, tako da tužba redovno sadrži u sebi naziv – tužba.

5.4. Kratka identifikacija predmeta spora

Kada ZPP navodi u čl. 106. predmet spora misli na stvarnu identifikaciju spora, odnosno kratka naznaka predmeta odnosno vrste spora, npr. smetanje posjeda, utvrđenje prava vlasništva, trpljenja itd.

5.5. Broj primjeraka tužbe

Članak. 107. ZPP-a određuje da se podnesci koje treba dostaviti protivnoj stranci predaju sudu u dovoljnom broju primjeraka za sud i protivnu stranku, a tako treba postupiti i kad se uz podnesak podnose prilozi. Navedeno znači da tužbu treba predati sudu u najmanje dva primjerka zajedno sa svim dokazima koji se uz tužbu prilažu. Naime, ukoliko postoji jedna osoba tuženika, tada se mora dostaviti jedan primjerak za sud, a jedan za tuženika. Stoga se u tužbi redovno naznačuje broj primjeraka u kojem se podnosi sudu zajedno sa brojem dokaza koji se dostavljaju. Sud ne može odbaciti tužbu zato što tužitelj na zahtjev suda nije tužbu dostavio u dovoljnom broju primjeraka, već tužbu treba umnožiti na tužiteljev teret.³⁰

Ovaj sastavni dio tužbe zapravo gubi značenje ukoliko se tužba podnosi elektroničkim putem. Naime, u tom slučaju sud primljeni podnesak dostavlja suprotnoj strani također elektroničkim putem, i zapravo se podnesak tužbe dostavlja samo jednom u elektroničkom obliku. Stoga je načelno, u ovom slučaju dovoljno navesti u tužbi da se tužba dostavlja elektroničkim putem.

5.6. Oznaka o postojanju punomoći

U slučaju da tužitelj ili njegov zakonski zastupnik imaju punomoćnika tada za punomoćnika mora biti tužbi priložena valjana punomoć. Punomoć mora biti priložena uz tužbu te je u tužbi redovno navedeno da je priložena ako je priložena, a sve kako bi tužba kao procesna radnja bila valjano poduzeta.

5.7. Naznaka vrijednosti predmeta spora

Naznaka vrijednosti predmeta spora. Tužitelj je dužan naznačiti vrijednost predmeta spora (kad stvarna nadležnost, sastav suda, vrsta postupka, pravo na izjavljivanje revizije, ovlaštenje na zastupanje ili pravo na naknadu troškova postupka ovisi o vrijednosti predmeta spora, a predmet tužbenog zahtjeva nije novčana svota). Mora se navesti da je to praktično slučaj u svim slučajevima kada nije predmet tužbenog zahtjeva neka novčana svota jer se tada vrijednost predmeta spora utvrđuje prema toj svoti. Naime, ovisno o visini vrijednosti predmeta spora određuje se sudska pristojba³¹, određuju se troškovi postupka

³⁰ Tako OS Split, Gž-1872/82 od 24.9.1982. – PSP 22/154, cit. prema prema Grbin, Ivo: Zakon o parničnom postupku sa sudskom praksom, bilješkama, napomenama, priložima i abecednim kazalom, 5. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Organizator, Zagreb, 2010., str. 123-124.

³¹ Prema Zakonu o sudskim pristojbama NN 118/18 čl. 1. U postupku pred sudovima plaćaju se sudske pristojbe u skladu sa odredbama ovog Zakona i u visini utvrđenoj Tarifom sudskih pristojbi. Uredbi o Tarifi sudskih pristojbi – NN 53/2019 ovisno o vrijednosti predmeta spora primjenjuje određuje visinu

primjenom odvjetničke tarife³² itd. Do novele ZPP-a iz 2019. vrijednost predmeta spora

pristojbe. Tako npr. Tbr. 1. st. 1. propisuje:

PARNIČNI I OVRŠNI POSTUPAK

Podnesci - Tar. br. 1.

(1) Za tužbu, protutužbu, prigovor protiv platnog naloga i prigovor protiv rješenja o ovrsi plaća se prema vrijednosti predmeta spora sljedeća pristojba:

Iznad	Do kuna	Kuna
0,00	3.000,00	100,00
3.000,01	6.000,00	200,00
6.000,01	9.000,00	300,00
9.000,01	12.000,00	400,00
12.000,01	15.000,00	500,00

Preko 15.000,00 kuna plaća se pristojba u iznosu od 500,00 kuna i još 1% na razliku iznad 15.000,00 kuna, ali ne više od 5.000,00 kuna.

³² Tako tbr. 7. Odvjetničke tarife HOK-a, Narodne novine br. 142/2012 regulira nagradu odvjetnika prema vrijednosti predmeta spora:

PARNIČNI POSTUPAK – SASTAVLJANJE TUŽBI I PODNESAKA

Tbr. 7.

Odvjetniku pripada nagrada za sastavljanje tužbe, protutužbe, prijedloga ili zahtjeva:

1. Ako je vrijednost predmeta spora:

Od kuna	Do kuna	Bodova
0	2.500,00	25
2.500,01	5.000,00	50
5.000,01	10.000,00	75
10.000,01	100.000,00	100
100.000,01	250.000,00	250
250.000,01	500.000,00	500

Ako vrijednost spora prelazi iznos od 500.000,00 kn do iznosa od 5.000.000,00 kn, odvjetnik pored nagrade od 500 bodova ima pravo obračunati nagradu od 1 boda na svakih započelih 1.000,00 kn. Iznad vrijednosti spora od 5.000.000,00 kn do iznosa od 10.000.000,00 kn za svaki započelih 2.000,00 kn odvjetnik ima pravo obračunati nagradu od 1 boda. Iznad vrijednosti spora od 10.000.000,00 kn za svakih započelih 5.000,00 kn odvjetnik ima pravo obračunati nagradu od 1 boda, ali ne više od 10.000 bodova.

2. Odvjetniku pripada jednokratna nagrada za cijeli prvostupanjski postupak, bez obzira na broj radnji koje je poduzeo, u visini od 200 bodova u sljedećim postupcima:

- radi smetanja posjeda
- radi služnosti
- iz stambenih odnosa (otkazi, iseljenja, utvrđenja)
- radi razvoda ili poništenja braka, o postojanju ili nepostojanju braka
- za utvrđivanje ili osporavanje očinstva, te o tome s kime će živjeti maloljetna djeca

bila je bitna i u pogledu prava na izjavljivanje revizije pa je revizija kao izvanredni pravni lijek bila dopuštena prema nekadašnjem članku 382. ZPP-a ako vrijednost predmeta spora pobijanog dijela presude prelazi 200.000,00 kuna. Međutim unutar novog uređenja revizije vrijednost predmeta spora nije od značenja za pravo na reviziju jer je najprije uvedeno pravo na izravnu reviziju u određenim tipovima predmeta³³, a potom je kao osnovno pravilo uvedena revizija po dopuštenju³⁴ koja se ne vezuje uz vrijednost predmeta spora.³⁵ Sud će odbaciti tužbu kad tužitelj koji je propustio u njoj naznačiti vrijednost predmeta

– iz radnih odnosa (poništenje otkaza, utvrđivanje prava na rad i sl.), osim u procjenjivim predmetima na koje se primjenjuje

Tbr. 7 toč. 1

– za zakonsko uzdržavanje ili dokidanje obveze uzdržavanja

³³ Novi Članak 382.a ZPP-a glasi:

“Iznimno, stranke mogu podnijeti reviziju protiv presude donesene u drugom stupnju, bez dopuštenja Vrhovnog suda Republike Hrvatske, u sporu:

- o postojanju ugovora o radu, odnosno prestanku radnog odnosa ili radi utvrđenja postojanja radnog odnosa,
- o utvrđivanju majčinstva ili očinstva,
- u povodu tužbi za zaštitu od diskriminacije,
- u povodu tužbi radi objave ispravka informacije.

Revizija iz stavka 1. ovoga članka podnosi se u roku od 30 dana od dostave presude donesene u drugom stupnju.”

³⁴ Novi članak 385. glasi:

“Prijedlog za dopuštenje revizije može se podnijeti zbog pravnog pitanja koje je važno za odluku u sporu i za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni ili za razvoj prava kroz sudsku praksu.

Prijedlog za dopuštenje revizije može se podnijeti protiv drugostupanjske presude kojom se potvrđuje prvostupanjska presuda zbog postupovnopravnog pitanja koje se odnosi na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavka 2. točaka 6., 7., 8., 10., 11. i 12. ovoga Zakona samo ako je podnositelj zbog tih povreda žalbom pobijao prvostupanjsku presudu, ili ako su te povrede učinjene tek u drugostupanjskom postupku.

Prijedlog za dopuštenje revizije ne može se podnijeti zbog postupovnopravnog pitanja koje se odnosi na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavka 2. točke 3. ovoga Zakona i ako je odlučeno o zahtjevu o kojemu već teče parnica.

U prijedlogu za dopuštenje revizije stranke mogu iznijeti nove činjenice i predlagati nove dokaze samo ako se oni odnose na bitne povrede odredaba parničnog postupka i ako je zbog tih povreda postavljeno postupovnopravno pitanje koje je važno za odluku u sporu.

Prijedlog za dopuštenje revizije može se podnijeti protiv drugostupanjske presude kojom se potvrđuje prvostupanjska presuda zbog materijalnopravnog pitanja koje se odnosi na pogrešnu primjenu materijalnog prava na koju drugostupanjski sud ne pazi po službenoj dužnosti, samo ako je podnositelj zbog tog razloga žalbom pobijao prvostupanjsku presudu.”

³⁵ Vidjeti detaljno Bratković, Marko: Što je prijedlog za dopuštenje revizije, a što revizija u parničnom postupku, Pravo i porezi, br. 1/2020, str. 14.-18. i Bratković, Marko: Revizija po dopuštenju: izazovi i dvojbe, Novine u parničnom procesnom pravu, HAZU, Zagreb, 2020., str. 179.- 210.

spora vrati sudu tužbu bez naznake te vrijednosti, iako ga je sud bio pozvao da tužbu kao nepotpunu dopuni.³⁶

Točke 5.1. – 5.7. smatraju se uvodnim dijelom tužbe, a koji zapravo ukratko identificiraju predmetni parnični postupak koji se pokreće tužbom. Konačna identifikacija tužbe nastaje kada sud dodijeli istoj određeni sudski broj pod kojim će se voditi postupak povodom predmetne tužbe.

5.8. Činjenični opis

Činjenice na kojima tužitelj temelji zahtjev predstavljaju zapravo činjenični opis događanja u kojem neko subjektivno pravo tužitelja biva povrijeđeno od strane tuženika. Dakle, ovaj događaj iz prošlosti temeljem kojeg tužitelj smatra da mu pruža osnovu za isticanje određenog zahtjeva prema tuženiku predstavlja stvarnu osnovu tužbe.³⁷ Navedene činjenice trebaju pokazati da postoji podudarnost između faktičnog stanja i onog koje materijalnopравни zakon predviđa kao osnovu za pružanje pravne zaštite koju tužitelj traži. Izbor činjenica koje tužitelj iznosi u tužbi zapravo ovisi o pravnoj ocjeni faktičnog stanja koje čini sam tužitelj. U tužbi stoga ne treba navesti sve činjenice koje u svojoj cjelini čine određeni događaj već samo one koje su pravno relevantne za nastupanje pravnih posljedica koje se u tužbenom zahtjevu ističu. Navedene činjenice bi trebale pokazati da postoji podudarnosti između faktičnog stanja i onoga koje zakon predviđa kao osnovu za pružanje pravne zaštite koju tužitelj traži.³⁸ Tužbeni zahtjev je prekoračen kad je sud svoju odluku utemeljio na činjeničnoj osnovi drugačijoj od one na koju se pozvao tužitelj.³⁹ Sud ne može pozvati tužitelja da tužbu ispravi navođenjem okolnosti odlučnih za prestanak prava (na uzdržavanje), jer on to smije učiniti samo kad postoje formalni nedostaci tužbe.⁴⁰

5.9. Dokazi

Tužba mora sadržavati dokaze kojima se utvrđuju te činjenice iz prethodne točke. Dokazi moraju biti određeni u dva smisla. Potrebno je navesti za koje se činjenice nude

³⁶ Tako VS RH, Rev-946/82 od 28.4.1983. – PSP 23/253, cit. prema Grbin, Ivo: Zakon o parničnom postupku sa sudskom praksom, bilješkama, napomenama, priložima i abecednim kazalom, 5. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, Organizator, 2010., str. 205.

³⁷ Prema Triva, Siniša i Dika, Mihajlo: Građansko parnično procesno pravo, VII izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Narodne novine, Zagreb, 2004, str. 411.

³⁸ Triva, Siniša i Dika, Mihajlo, Ibid.

³⁹ Tako VS RH, Rev-2161/85 od 25.12.1985. – PSP 30/108, cit. prema Grbin, Ivo, Ibid.

⁴⁰ Tako VS RH, Rev-946/82 od 28.4.1983. – PSP 23/253, cit. prema Grbin, Ivo: Zakon o parničnom postupku sa sudskom praksom, bilješkama, napomenama, priložima i abecednim kazalom, 5. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, Organizator, 2010., str. 205.

određena dokazna sredstva i kojim se dokaznim sredstvom određena činjenica može dokazati.⁴¹ Međutim, sud nije ovlašten pozivati tužitelja na ispravak ili dopunu tužbe prilaganjem dokaza na okolnost osnovanosti tužbenog zahtjeva.⁴²

5.10. Pravna kvalifikacija

Iako nije obvezno odrediti pravnu kvalifikaciju opisane činjenične situacije to se redovno u tužbama čini. To ne mora biti izričitom pozivanjem na neki materijalnopравни zakon ali se to redovno čini pravnim kvalificiranjem odnosa između stranaka. Primjerice tako kaže se da su stranke sklopile ugovor o zajmu, posudbi, kupoprodaji. Već iz te kvalifikacije jasno proizlaze dokazi koji će pokušati dokazati točnost relevantnih činjenica za uspješnost tužbenog zahtjeva. Okolnost da tužitelj nije naveo odgovarajuću osnovu svog tužbenog zahtjeva bez utjecaja je na odluku suda o tome zahtjevu.⁴³

5.11. Tužbeni zahtjev

5.11.1. Određeni zahtjev u pogledu glavne stvari i sporednih traženja zapravo predstavlja cjelinu tužbenog zahtjeva. Tužbeni zahtjev je zapravo predmet spora u kojem je točno određeno kakav tip pravne zaštite tužitelj traži. Naime, tužitelj mora točno navesti i opisati što traži svojim tužbenim zahtjevom. Tužbeni zahtjev mora biti točno određen u objektivnom te subjektivnom smislu. On zahtjev mora biti konkretan i određen, i to kako u pogledu stranaka, tako i u pogledu predmeta spora.⁴⁴ Tužbeni zahtjev je procesnopravni zahtjev za pružanje pravne zaštite određenog sadržaja, zasnovan na tvrdnji tužitelja da mu pripada ovlaštenje da traži ostvarenje određenih pravnih posljedica iz određenih činjenica.⁴⁵ Tuženi zahtjev može biti deklaratorni, kondemnatorni i konstitutivni.

a/ Deklaratornim tužbenim zahtjevom tužitelj traži pružanje pravne zaštite deklariranjem postojanja odnosno nepostojanja određenog sadržaja – konkretnog prava ili pravnog odnosa te istinitosti ili neistinitosti neke isprave.⁴⁶ Primjeri tužbenog zahtjeva ovog tipa su utvrđenja, deklariranja, prava vlasništva određene stvari.

⁴¹ Prema Triva, Siniša i Dika, Mihajlo: Građansko parnično procesno pravo, VII izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Narodne novine, Zagreb, 2004, str. 412.

⁴² VTSRH, Pž 3562/01 od 9.4.2002. ING PSP 2003-8-70, cit. prema Grbin, Ivo, Ibid., str. 124.

⁴³ VS Rev 1513/01 od 12.2.2004. – IO 1/04-273, cit. prema Grbin, Ivo, Ibid., str. 206.

⁴⁴ VS Rev 2790/91 od 11.3.1992. – IO 1994/305, cit. prema Grbin, Ivo, Ibid., str. 206.

⁴⁵ Prema Triva, Siniša i Dika, Mihajlo: Građansko parnično procesno pravo, VII izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Narodne novine, Zagreb, 2004, str. 413.

⁴⁶ Ibid., str. 397.

- b/** Kondemnatornim tužbenim zahtjevom tužitelj traži od suda da mu pruži zaštitu tako što će tuženika osuditi da u korist tužitelja nešto određeno učini, trpi ili propusti. Svoj zahtjev tužitelj zasniva na tvrdnji da je tuženik povrijedio određeno njegovo subjektivno građansko pravo pa da je zbog toga dužan određenim činjenjem reparirati posljedice svoje protupravnog držanja.⁴⁷ U praksi je najčešći kondemnatorni tužbeni zahtjev onaj kojim se traži od tuženika isplata određene svote novca, ali i vlasničke tužbe protiv osoba koje uznemiravaju posjed vlasnika određene stvari.
- c/** Konstitutivna pravna zaštita odnosno tužbeni zahtjev ostvaruje se u stvaranju pravnih odnosa koji do tada nisu postojali, bilo da proizvodi nove, bilo da preinačuje, ukida ili poništava postojeće pravne odnose. Do potrebe da sud intervenira na ovaj način dolazi kada zakon radi zaštite općih interesa ne dopušta pravnom subjektu da jednostranom izjavom volje proizvede promjene u postojećim pravnim odnosima, a u nekim slučajevima čak i ako postoji suglasnost njegovog partnera.⁴⁸ Najbolji primjer za tužbu ovog tipa jest tužba za razvod braka.

Dakle, kako je vidljivo, najvažniji dio tužbe koji se naziva tužbeni zahtjev ili kolokvijalno “petit” praktički se nalazi na njezinom kraju. Razlikuju se glavni i sporedni tužbeni zahtjev. Glavni se odnosi na glavni zahtjev tužitelja u odnosu na tuženika, a koji je povod i razlog za podnošenje tužbe. Sporedni zahtjev u pravilu je ovisan o glavnom. Osnovni i najčešći sporedni dio tužbenog zahtjeva odnosi se na parnične troškove. Isto tako, zahtjev za isplatu kamata na glavnici duga smatra se sporednim tužbenim zahtjevom.⁴⁹ Međutim mora se voditi računa da ZPP ne radi distinkciju između glavnog i sporednog tužbenog zahtjeva u ovom dijelu u kojem regulira tužbeni zahtjev. Međutim, razlika između glavnog i sporednog tužbenog zahtjeva, ali samo sporednog koji se odnosi na troškove postupka, postoji u vrsti odluke koju sud donosi povodom tog zahtjeva. Naime, prema čl. 129. ZPP-a o tužbenom zahtjevu sud odlučuje presudom, a u postupku o smetanju posjeda rješenjem. Odluka o troškovima u presudi smatra se rješenjem. Dakle, kada odlučuje o kamatama, kao sporednom tužbenom zahtjevu sud donosi presudu, a o troškovima kao sporednom tužbenom zahtjevu sud donosi rješenje. Oblik odluke može biti vrlo važan jer o njegovom obliku može ovisiti dopustivost ulaganja izvanrednog pravnog lijeka. Tako je prema čl. 382. revizija načelno dopuštena samo protiv presude drugog stupnja.⁵⁰

Zbog pogrešno postavljenog tužbenog zahtjeva sud nije ovlašten tužitelja pozivati da popravi takav tužbeni zahtjev ako tužba sadržava sve što je potrebno da bi se po njoj moglo

⁴⁷ Ibid., str. 403.

⁴⁸ Ibid., str. 407.

⁴⁹ Ibid., str. 410.

⁵⁰ Čl. 382. St. 1. ZPP-a započinje tekстом: Stranke mogu podnijeti reviziju protiv drugostupanjske presude...

postupiti u skladu s odredbom čl. 106. i 186. ZPP-a.⁵¹

Iznimka od ovog pravila su stupnjevite tužbe iz čl. 186. b ZPP-a⁵² koji postavlja posebna pravila za postavljanje tužbenog zahtjeva zapravo u dva koraka. Ovakvu tužbu podnosi tužitelj sa svrhom da pribavi podatke koji su mu potrebni, da bi protiv tog ili tih tuženika mogao ostvariti zahtjev na neku drugu činidbu koja također proizlazi iz međusobnog pravnog odnosa stranaka.⁵³ Teoretičari razlikuju stupnjevit tužbu u užem smislu⁵⁴ i u širem smislu.

⁵¹ Tako ŽS u Koprivnici, Gž-825/00 od 5.10.2000. IO 1/01-173, cit. prema Grbin, Ivo: Zakon o parničnom postupku sa sudskom praksom, bilješkama, napomenama, priložima i abecednim kazalom, 5. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Organizator, Zagreb, 2010., str. 124.

⁵² Članak 186.b

Člankom 99. ZIDZPP-a (NN 117/03 – stupio na snagu 1. prosinca 2003.) dodan članak 186.b.

Tužitelj koji za to ima imovinskopравни interes može tužbom zatražiti od suda da naloži tuženiku koji je prema sadržaju pravnoga odnosa dužan položiti račun ili dati pregled neke imovine i obveza, odnosno tuženiku za koga je vjerojatno da nešto zna o utajenoj ili prikrivenoj imovini – da, pod prisegom ili bez prisege, položi račun ili preda potpuni pregled imovine ili obveza, odnosno priopćiti što mu je o utajenoj ili prikrivenoj imovini poznato, te izjavi da su položeni račun, predani pregled imovine i obveza, odnosno dani podaci o utajenoj ili prikrivenoj imovini potpuni i točni.

U sporovima u kojima ne može postaviti zahtjev za isplatu određenog iznosa novca, isporuku određene količine zamjenjivih stvari, predaju određenih stvari ili prijenos određenih prava prije nego što tuženik ispuni svoju obvezu polaganja računa ili predaje pregleda imovine i obveza, tužitelj može u tužbi istaknuti, pored zahtjeva za polaganje računa ili predaju pregleda imovine i obveza iz stavka 1. ovoga članka, i zahtjev kojim će zatražiti od suda da tuženika osudi na isplatu iznosa novca, isporuku ili predaju stvari ili prijenos prava čiju će visinu, količinu odnosno istovjetnost odrediti tek nakon što tuženik položi račun ili preda pregled imovine i obveza, odnosno tek nakon što se provede vještačenje ili izvedu drugi dokazi u povodu položenog računa ili predanog pregleda imovine i obveza ili u povodu uskrate polaganja računa ili predaje pregleda imovine i obveza.

U sporovima u kojima ne može postaviti određeni zahtjev prije nego što dođe do podataka koje mu tuženik ne želi dati premda njima raspolaže, a koje mu je prema sadržaju građanskopravnoga odnosa dužan dati odnosno koji se mogu smatrati zajedničkim za obje stranke, tužitelj može u tužbi istaknuti zahtjev kojim će zatražiti od suda da tuženika osudi na isplatu iznosa, predaju stvari ili prijenos prava čiju će visinu, količinu, odnosno istovjetnost odrediti tek nakon što mu tuženik dade potrebne podatke, odnosno tek nakon što se provede vještačenje ili izvedu drugi dokazi o podacima koje tuženik izbjegava dati.

U slučajevima iz stavka 2. i 3. ovoga članka tužitelj je dužan određeni tužbeni zahtjev postaviti u roku koji mu za to sud odredi tijekom postupka rješanjem protiv kojega nije dopuštena posebna žalba.

U tužbi iz stavka 1. ovoga članka tužitelj je dužan naznačiti vrijednost predmeta spora u skladu s odredbom članka 40. stavka 2. ovoga Zakona; prigodom postavljanja tužbenoga zahtjeva iz stavka 4. ovoga članka tužitelj je dužan iznova naznačiti vrijednost predmeta spora u skladu s odredbama članka 35. do 37. i članka 39. ovoga Zakona.

⁵³ Tako: Pavlović, Mladen: Manifestacijska stupnjevita tužba i tužba vjerovnika prije dospelosti njegove tražbine, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 56, br. 4/2019, str. 923.- 944., str. 931-932.

⁵⁴ Tako Dika, Mihajlo: O konačnom snošenju parničnih troškova prema načelu presumiranog davanja povoda za parnicu nakon novele ZPP-a 2019, Novine u parničnom procesnom pravu, HAZU, Zagreb, 2020., str. 17.- 78.

5.11.2. Nužno je napomenuti da tužbeni zahtjev u pravilu treba i sadržavati zahtjev da se suprotnu stranu obveže na snošenje troškova postupka. Ovo je važno povezati sa troškovnikom radnji i troškova – točka 5.13. ovog rada.

5.12. Potpis

Potpis podnositelja podneska (tužbe) prema čl. 106. st. 3. ZPP-a mora se nalaziti na kraju podneska odnosno tužbe. Umjesto podneska tužitelja treba stajati podnesak zakonskog zastupnika ukoliko ga tužitelj ima. Umjesto potpisa tužitelja ili njegovog zakonskog zastupnika može stajati potpis punomoćnika ukoliko ga imaju. Naime, prema sudskoj praksi smatra se da je podnesak potpisan kada je na nj svoj potpis stavio punomoćnik stranke.⁵⁵

U slučaju da se tužba podnosi elektroničkim putem u elektroničkom obliku mora biti potpisana kvalificiranim elektroničkim potpisom u skladu s posebnim propisima⁵⁶. Podnesak u elektroničkom obliku potpisan kvalificiranim elektroničkim potpisom smatrat će se vlastoručno potpisanim.

5.13. Troškovnik

Iza potpisa može se još jedino nalaziti troškovnik sastava tužbe odnosno popis troška koji je tužba uzrokovala tužitelju, a koje sud priznaje u toku parničnog postupka. Ovaj dio popisa troška sastoji se od – troška pristojbe na tužbu te eventualnog troška sastava tužbe po odvjetniku. Ovo je fakultativan dio tužbe. Troškovnik tužbe može se sastojati od slijedećih elemenata:

- a/ nagrade odvjetnika za sastav tužbe sukladno Odvjetničkoj tarifi HOK-a;
- b/ poreza na dodanu vrijednost obračunatog na osnovicu iz točke a);
- c/ materijalnih troškova – poštarina, trošak papira, troškovi prijevoda dokumentacije sa stranih jezika u pravilu prema računima ovlaštenih sudskih tumača i dr;
- d) sudskih pristojbi.

⁵⁵ OS Slavonska Požega , Gž 343/81 od 10.4.1981. PSP 19/190 – cit. prema Grbin, Ivo: Ibid, str. 121.

⁵⁶ UREDBA (EU) br. 910/2014 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 23. srpnja 2014. o elektroničkoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektroničke transakcije na unutarnjem tržištu i stavljanju izvan snage Direktive 1999/93/EZ - 28.8.2014 HR Službeni list Europske unije L 257/

5.14. Mjesto i datum

Na kraju cjelokupnog teksta također se uobičajeno stavlja mjesto i datum pisanja tužbe. Ovo je također fakultativan dio tužbe. Sam datum nije bitan sastojak tužbe zato što je za sud relevantan datum kada je tužba predana sudu, a što je vidljivo iz prijemnog pečata suda (ukoliko je tužba predana neposredno sudu) odnosno iz prijemnog pečata pošte (ukoliko je tužba upućena sudu preporučenom poštanskom pošiljkom.) Mjesto pisanja tužbe ili podneska potpuno je nebitno za sud i za sam podnesak, radi se dakle, o uobičajenom elementu koji sadrže svi podnesci.

Naime, u praksi se podnesci označavaju i imenuju datumom primitka istih u sudu. Uostalom i taj trenutak je relevantan za podneske slane elektroničkim putem tako da se taj podnesak smatra primljenim dana kada je informacijski sustav podnositelju potvrdio primitak podneska⁵⁷ time da je to u pravilu isti datum kada je i upućen, dok je za one predane neposredno relevantan datum prijemnog štambilja suda, a onih poslanih preporučenom poštom datum odnosno trenutak predaje pošiljke pošti⁵⁸.

6. ZAKLJUČAK

Zaključno je za istaknuti da ZPP i na njemu izgrađena odgovarajuća sudska praksa prilično detaljno reguliraju procesni institut tužbe. No, iako se radi o strogo formalnom aktu u praksi je stvoren njegov standardni model⁵⁹ kojeg se kao obrasca pridržavaju, u pravilu, sudionici u parničnom postupku kada nastupaju kao tužitelji. Obrazac je razradio i redoslijed pojedinih dijelova tužbe kao i njihov primjereni sadržaj tako da njegovo korištenje može doprinijeti bržem i boljem snalaženju u samom postupku, posebno u sastavu tužbe. Vjerojatno bi bilo dobro utvrditi preporučeni pisani obrazac redovne tužbe od strane institucije koja bi bila ovlaštena tako nešto sačiniti⁶⁰ - kako bi se kroz njegovu široku primjenu u praksi izbjegle nejasnoće ili propusti u odnosu na obveze i fakultativne dijelove tužbe, a posebno u slučaju ukoliko bi tužbu sastavljale osobe nedovoljno vične pravu i parničnom postupku te kako bi se ubrzala obrada predmeta i tužbe elektroničkim putem čemu bi korištenje obrasca kao oblika standardizacije i digitalizacije postupanja nesumnjivo doprinijelo.

⁵⁷ Čl. 106a. st. 3. ZPP-a.

⁵⁸ Čl. 113. st. 2. ZPP-a.

⁵⁹ Vidjeti tako obrasce tužbi u Crnić, Ivica: Parnični postupak u praksi, primjeri, sudska praksa, objašnjenja, Narodne novine, Zagreb, 1987. – str. 3-132.

⁶⁰ Npr. Pravosudna akademija ili Odvjetnička akademija HOK-a

POPIS LITERATURE

1. Bratković, Marko: Što je prijedlog za dopuštenje revizije, a što revizija u parničnom postupku, Pravo i porezi, br. 1/2020, str. 14.-18.
2. Bratković, Marko: Revizija po dopuštenu: izazovi i dvojbe, Novine u parničnom procesnom pravu, HAZU, Zagreb, 2020., str. 179.-210.
3. Crnić, Ivica: Parnični postupak u praksi - primjeri, sudska praksa, objašnjenja, Narodne novine, Zagreb, 1987.
4. Dika, Mihajlo: Tužba, VI. knjiga, Narodne novine, Zagreb, 2009.
5. Dika, Mihajlo: O konačnom snošenju parničnih troškova prema načelu presumiranog davanja povoda za parnicu nakon novele ZPP-a 2019, Novine u parničnom procesnom pravu, HAZU, Zagreb, 2020., str. 17.-78.
6. Jasna Garašić: Izlaganje – Tužba, dostupno na https://www.pravo.unizg.hr/_download/repository/Tuzba.pdf,
7. Grbin, Ivo: Zakon o parničnom postupku : sa sudskom praksom, bilješkama, napomenama, priložima i abecednim kazalom, 5. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Organizator, Zagreb, 2010.
8. Pavlović, Mladen: Manifestacijska stupnjevita tužba i tužba vjerovnika prije dospelosti njegove tražbine, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 56, br. 4/2019, str. 923.- 944.
9. Taylor, Tim i Cooper, Nigel: European Litigation Handbook, London, Sweet & Maxwell, 1995.
10. 10. Triva, Siniša i Dika, Mihajlo: Građansko parnično procesno pravo, 7. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, Narodne novine, 2004.

Summary

In this paper the author provides an overview of the mandatory and optional parts of the claim as a submission initiating civil proceedings. The paper presents the general regulation of the Code of Civil Procedure with respect to claims and submissions as well as with respect to the relevant EU regulations that have been transposed into the Croatian legal system. The author sets up and presents the entire structure of the claim as a submission illustrating the legal significance of each of the structural parts thereof. Taking into account the need for standardization and facilitated implementation of the digitalization of litigation – *de lege ferenda* – the author believes it would be desirable to establish a recommendation regarding the claim form.

Key words: *claim, litigation, remedy sought, litigants, mandatory parts of the claim, optional parts of the claim*